

TRONDHEIM

En inkluderende og mangfoldig by

Sentrum-venstrepartienes forslag
til budsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020

INNLEDNING

Trygg økonomisk styring med tydelige prioriteringer

En sunn økonomistyring og en bærekraftig samfunnsutvikling er en forutsetning for å gi barn og unge en god oppvekst, eldre en trygg alderdom og ivareta andre viktige tjenester i et storbysamfunn. Vi legger derfor fram vårt forslag til budsjett og økonomiplan med et solid driftsresultat samtidig som vi reduserer kommunens lånebehov betydelig de neste årene. Det gjør oss i stand til å foreta prioriteringer som vil gi svært mange innbyggere en bedre hverdag.

Et historisk løft for eldreomsorgen

Sentrum-venstrepartiene legger med dette fram vårt forslag til budsjett og økonomiplan med en historisk satsning på eldreomsorgen. Vi vil fortsatt bygge flere nye sykehjem for å møte veksten i antall eldre som behøver omsorg og pleie. Nye og funksjonelle bygninger vil bedre brukernes bomiljø og de ansattes arbeidsmiljø. Gjennom flere år har antall sykehjems plasser økt i Trondheim for å møte veksten i andelen eldre som trenger pleie og omsorg. Vi vil videre sette inn ressursene på å heve kvaliteten. De ansatte i eldreomsorgen gjør hver eneste dag en fantastisk innsats for eldre som trenger hjelp. Ikke bare fortjener de honnør for den jobben de gjør. De fortjener i tillegg flere kolleger. Det legger vi opp til med dette budsjettforslaget.

Rådmannen har i sitt budsjettforslag foreslått å styrke bemanningen med nær 40 millioner kroner. Sentrum-venstrepartiene styrker området ytterligere gjennom å legge inn 30 millioner ekstra neste år.

Trondheim tar ansvar for klima og miljø

Trondheim fortsetter å ta sin del av ansvaret for at FNs bærekraftsmål og Paris-avtalen skal oppfylles. Skal vi klare å nå målene må også hele lokalsamfunnet bidra. Trondheim kommune har tatt en viktig lederrolle opp mot næringsliv, kunnskapsmiljø og befolkningen. Denne innsatsen skal utvides i årene framover. De viktigste virkemidlene vil ligge i miljøpakken og den nye klimahandlingsplanen som legges fram til politisk behandling på nyåret i 2017. Herunder vil også strategiene for bærekraftige byggerier og mat som vi har bestilt presenteres. Klima- og miljøhensyn skal integreres i alt kommunen foretar seg og har derfor ikke egne poster i årets budsjett fra sentrum-venstrepartiene.

En god oppvekst

Barn og unge er vår viktigste ressurs. I 2017 styrkes den tidlige innsatsen rettet mot barn, både i barnehagene og i skolen. Sentrum-venstrepartiene avviser rådmannens kuttforslag, og setter av ekstra penger til etterutdanning av lærerne. I 2016 har vi startet en styrking av realfagene. Dette følges opp i 2017 gjennom ekstra ressurser til lærerstilling i samarbeid med Vitensenteret, og ved å legge opp til valgfag fordypning i matematikk på ungdomstrinnet. For å styrke barn og ungdoms psykiske helse er det viktig å senke terskelen for å søke hjelp. Derfor styrker vi skolehelsetjenesten.

En by for nyskaping

Skal vi i framtiden ha midler til å gjøre byen vår enda bedre, må vi legge til rette for økt verdiskaping. Trondheim skal være en næringsvennlig by som videreutvikler eksisterende arbeidsplasser og legger til rette for nyskaping. Vi opplever i dag en kraftig oppblomstring av gründere. Kommunen skal være en aktiv samarbeidspartner for nyskapingsmiljøene. Derfor tok sentrum-venstrepartiene initiativet til en kommunal gründerstrategi. Det følger vi opp i dette budsjettforslaget med konkrete bevilgninger.

En inkluderende by

Trondheim skal være en by for alle. Sentrum-venstrepartiene ønsker å ta i bruk ulike virkemidler for å sikre et godt boligtilbud til alle. I tillegg til ordinær boligbygging, ønsker sentrum-venstrepartiene økt tilgang på utleieboliger og et styrket bo- og overnattingstilbud for de som trenger akutt hjelp. Sentrum-venstrepartiene vil ha en mer målrettet bruk av midler for å styrke aktivitets- og arbeidsrettede tiltak og unngå at personer blir avhengig av sosialhjelp. Barn skal ikke falle utenfor. Sentrum-venstrepartiene starter et forsøk med mer målrettet dekning av kostnader til idretts- og kulturaktiviteter.

Nordens beste kultur- og idrettsby for barn og unge

Sentrum-venstrepartiene fortsetter neste år satsingen på å gjøre Trondheim til Nordens ledende by for kultur og idrett blant barn og unge. Det følger vi opp i dette budsjettet ved å øke antall plasser i kulturskolen, styrke biblioteket og festivaler. Vi videreutvikler Trondheim som «maker-by», og styrker idrettstilbudet. Vi får ny idrettshall på Leangen samtidig som idrettsanlegget på Lade blir realisert, og vi setter av penger til å komme videre med et skianlegg øst i byen.

Flyktingene er velkommen

Høsten 2015 var det meget stor flyktingestrøm inn til Europa, og Trondheim har bosatt langt flere flyktinger i 2016 enn tidligere år. Selv om flyktingestrømmen inn til Norge har avtatt, vil Trondheim bosette mange også i 2017. Enslige mindreårige og voksne flyktinger er hjertelig velkommen! Sentrum-venstrepartiene vil berømme ansatte i kommunen som har gjort en formidabel jobb for å lette situasjonen for flyktinger som kommer til Trondheim. I 2017 ber sentrum-venstrepartiene rådmannen intensivere arbeidet med å gi ungdommene i skolepliktig alder et tilbud om undervisning sammen med dagens elever på de videregående skolene. Det er slik vi oppnår god integrering.

Flere komponenter i statsbudsjettforliket er ikke endelig avklart i det Trondheim kommunes budsjett for 2017 vedtas. Skulle det framkomme avvik mellom kommunens budsjettvedtak og statsbudsjettet, ber sentrum-venstrepartiene rådmannen synliggjøre dette i første kvartals økonomirapport. Som en følge av rådmannens notat om konsekvensene av statsbudsjettet settes det av en egen pott knyttet til usikkerheten på 1,5 million i 2017 og 0,26 million i 2018.

OPPVEKST

En god oppvekst varer livet ut. Sentrum-venstrepartiene vil legge til rette for at alle barn har gode og trygge oppvekstmiljø, og sikre gode rammer i barnehage, skole og barne- og familietjenesten.

Sentrum-venstrepartiene jobber for å øke lærertettheten. Vi avviser kuttet som er lagt inn i rådmannen sitt budsjettforslag. Trondheim har høyere lærertetthet enn snittet i andre storbyer, og dette er en bevisst politisk prioritering. Sentrum-venstrepartiene forventer at rådmannen følger opp slik at tidligere bevilgede midler faktisk blir brukt til å øke lærertettheten på småskoletrinnet.

Sentrum-venstrepartiene setter av penger til ekstra lærerstilling ved Vitensenteret for å bidra til mer praktisk realfagsundervisning i Trondheimsskolen. Det legges videre inn mer penger til etterutdanning av lærerne.

Sentrum-venstrepartiene har fortsatt en ambisjon om at alle ettåringer skal få barnehageplass den måneden de fyller ett år, men det forutsetter økte statlige bidrag. Vi er positive til den ekstra innsatsen som legges inn på spesialpedagogiske tiltak i barnehagene, noe som er i tråd med vår målsetting om tidlig innsats. Det generelle kuttet i barnehagesektoren reverseres.

Sentrum-venstrepartiene sørger for en ytterligere styrkning av skolehelsetjenesten. Dette har to klare mål. Det viktigste er at elever som trenger hjelp skal møte en åpen dør. I tillegg skal vi jobbe videre for å sikre en bredere kompetanse i skolehelsetjenesten gjennom å sikre ulike typer helsefagkompetanse.

Flere barn utsettes for vold og overgrep fra andre barn eller voksne, og konsekvensene er alvorlige. Det er viktig at helsestasjonene og skolene har tid og ressurser som gjør det mulig å oppdage og hjelpe barn og familier som utsettes for vold.

Våre barn og unge er vår viktigste motivasjon for ambisiøse klima- og miljømål. Barn og unge er også viktige for løsningen. Gjennom videresatsing på Grønn barneby sikrer vi at framtidige generasjoner har nødvendig kunnskap om utfordringene, og gir praktisk læring i å bidra med løsningene. Sentrum-venstrepartiene har satset stort på å sette nye standarder for bygg og energi innen oppvekstsektoren, og har mål om å bli enda bedre.

Styrket skolehelsetjeneste

5 millioner

Sentrum-venstrepartiene er opptatt av en god skolehelsetjeneste der ulike yrkesgrupper er representert, og der elevene har gode muligheter for å oppsøke skolehelsetjenesten i løpet av skoleuka. Derfor ønsker sentrum-venstrepartiene en bedre opptrappingsplan for skolehelsetjenesten enn det rådmannen foreslår. Sentrum-venstrepartiene er opptatt av skolehelsetjenestens tilstedeværelse, og ønsker derfor en norm for åpningstid for skolehelsetjenesten. I løpet av budsjettperioden er det et mål at skolehelsetjenesten skal være tilgjengelig på skolene hver dag, og at hver skole skal ha ansatt hver sin helsesøster.

Ved tidlig innsats håper vi disse midlene vil bidra til bedre psykisk helse, og at andre utfordringer skolehelsetjenesten jobber med tas tak i før barna begynner på ungdomsskolen.

Makerspace inn i skolen

250.000,-

Vitensenteret i Trondheim har bygd opp et Makerspace der tradisjonelt håndverk og fremtidens digitale verktøy kan brukes på både anvendte realfagsprosjekt og tverrfaglig praktisk læring. Sentrum-venstrepartiene ønsker et samarbeid med Vitensenteret hvor dette brukes som en ressurs inn i skolen. Det settes av midler til at en lærer kjøpes fri 50 % for å bidra til å utvikle lærerkurs og undervisningsopplegg. Dette skal bidra til at skolene lettere kan bruke Trigger Maker Space i undervisningen og styrke kommunen sin realfagstrategi.

Skolebibliotek

1 million

Sentrum-venstrepartiene ønsker fortsatt satsning på skolebibliotek og legger inn 1 million til kjøp av bøker i 2017. Midlene fordeles ut på skolene, men det forutsetter god medvirkning fra elevene og faglig veiledning fra hovedbiblioteket for innkjøp av bøker. Vårt mål er at alle elever kan finne leseglede og utfordringer på sitt skolebibliotek.

Sikre driftsbudsjetter i barnehagene

2 millioner i 2018

Sentrum-venstrepartiene har tidligere etterlyst en plan for en opptrapping av bemanningen i barnehage. Sentrum-venstrepartiene kan ikke akseptere et flatt kutt i driftsmidlene som rådmannen foreslår fra 2018, og øker derfor driftsbudsjettet i sektoren tilsvarende. Sentrum-venstrepartiene forventer også at barnehagene tar i bruk den digitale meldeboken, og at dette gir effektiviseringsgevinster.

Mer etterutdanning for ansatte i skolen

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene opprettholder den høye andelen lærere som får tilbud om videreutdanning. I tillegg økes bevilgningene til etterutdanning for å oppnå påfyll og spredning av kompetanse til alle lærerne i trondheimsskolen.

Sikrer lærertettheten i skolen

6,2 millioner

Sentrum-venstrepartiene avviser rådmannens kutt i skole på 6,2 millioner, og legger inn 6,2 millioner i 2017, økende til 7 millioner i 2018 til skolene i Trondheim. God lærertetthet er viktig for elevenes læringsutbytte og læringsmiljø. For sentrum-venstrepartiene har dette vært et viktig satsingsområde i flere år. Det forventes at tidligere vedtak knyttet til styrking av lærertetthet på småtrinnet følges opp av rådmannen.

Flere plasser i kulturskolen

1 million

Mange barn ønsker å delta på kulturskolens aktiviteter, men med lange ventelister på enkelte av tilbudene opplever en del barn å vente i opp til flere år før de får tilbud om plass. Derfor ønsker sentrum-venstrepartiene å opprette flere kulturskoleplasser slik at flere barn og unge får tilbud om plass i kulturskolen. Det er viktig at korpene ivaretas slik at rekruttene ikke må vente for lenge på plass etter de har begynt i korpset. Sentrum-venstrepartiene ønsker at de ekstra kulturskoleplassene prioriteres til elever som ikke har noe kulturskoletilbud per i dag.

E-sport på Lademoen

200.000,-

Sentrum-venstrepartiene vil legge til rette for et gaming, IKT og programmeringstilbud i samarbeid med Technoport og WorkWork. Tilbudet legges til Lademoen i tilknytning til en av våre lokaler i bydelen.

Vi vil med dette gi et fritidstilbud som er knyttet til læring, og samtidig gjøre attraktivt datautstyr tilgjengelig for flere grupper. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen gå i dialog med Technoport og WorkWork for å starte en pilot. Målet er å bruke piloten til å finne en modell som kan etableres i flere bydeler.

Målet på sikt er at byen får programmerere, men også et bredere underlag for en e-sportsby. Dette er viktig for å vekke interessen til de som skal bemanne framtidig industri.

SMISO

200.000,-

I sentrum-venstrepartienes budsjett for 2016 lå det inn en føring om økt bruk av SMISO sitt undervisningsopplegg Kroppen min. Skolene har tatt godt imot denne henstillingen og for å møte behovet i 2017 legger vi inn en økt bevilgning til SMISO på 200.000,- og også skal gi økt statlig finansiering. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen orientere oppvekstkomiteen og formannskapet om skolenes erfaring med bruk av dette undervisningsopplegget.

Grønn Barneby

100.000,-

Grønn Barneby gjør en fantastisk jobb sammen med byens skoler og barnehager for å skolere og aktivere byens barn og ungdommer i arbeidet for å nå våre viktige klima og miljømål. Fra 2016 er alle enheter sertifiserte. Sentrum-venstrepartiene ber om at det i 2017 rettes en særlig innsats inn mot FNs bærekraftsmål, og arbeidet med å beskytte stedsegne arter og fjerne svartelista arter. Sentrum-venstrepartiene vil styrke driften av Grønn Barnebys viktige arbeide.

Gi flere barn og unge tilgang til kultur- og idrettsfestivaler

50.000,-

Ikke alle har råd til å delta på kultur- og idrettsfestivaler for barn. Sentrum-venstrepartiene vil med dette gjøre det mulig for flere barn og unge å delta på aktiviteter som for eksempel Juba Juba og Barnas Skidag. Kulturenheten får i ansvar å sørge for at midlene blir fordelt til familier som ellers ville vært ekskludert fra disse tilbudene. Vi ønsker et pilotprosjekt for Lademoen.

Investeringer skole

Vi erkjenner at investeringsbehovene har endret seg blant annet grunnet flytting internt i Trondheim, og det er viktig at vi vurderer disse bevegelsene nøye før vi fastsetter langsiktige investeringer. Sentrum-venstrepartiene avventer derfor skolebehovsplanen som kommer til politisk behandling våren 2017, og legger inn en generell skoleinvesteringsbevilgning uten å spesifisere skolene som skal bygges nå. Sentrum-venstrepartiene vektlegger at paviljonger ikke skal benyttes på lengre sikt dersom det er behov for areal grunnet elevtallsvekst over tid. Skoler som vurderes rehabiliteres, nybygges eller påbygget er blant annet, Ugla, Sunnland, Nidarvoll, Hoeggen.

Tabell 8-5 Investeringer i skoler i perioden 2017-20								
				2016	2017	2018	2019	2020
Vedtatt budsjett 2016-19				265,5	417,5	391	501	
Forslag til budsjett 2017-2020					393,4	449	380,7	402,1
Prosjekt/ investering	Kostnads- overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning	Forslag til investering				
				2017	2018	2019	2020	
Berg	84	75	9	9				
Lade	382	89	293	227,5	65,5			
Sjetne	160	20	140	57,6	57,6	24,8		
Okstad	100	2,5	97,5	39,6	39,6	18,3		
Huseby	250	2,5	247,5	5,2	57,2	75,6	75,6	
Kolstad/saupstad	275	2,5	272,5	5,8	63,8	82,4	82,4	
Jakobsli	467	5	462	8,7	121,1	140,5	135,5	
Investering skole	980		980		4,2	9,1	78,6	
Vegger skole			0	5	5	5	5	
Mindre investeringer			0	25	25	25	25	
Elevtallsvekst				10				
Tiltak skolebehovsplan 2020-2035					10	20	25	
Sum økonomiplan	2698	196,5	2501,5	393,4	449	380,7	402,1	

VERBALE FØRINGER

Etter- og videreutdanning

Sentrum-venstrepartiene har prioritert etter- og videreutdanning i flere år, dette arbeidet har styrket kompetansen i skolen betraktelig. Vi fastholder denne prioriteringen men ser at det ikke er kun basisfagene som har behov for kompetansepåfyll, skolen i Trondheim skal også kjennetegnes ved at den er praktisk og variert i metode, og derfor må det også gis økt kompetanse innen faglig didaktikk og undervisningsmetodikk i alle fag. Sentrum-venstrepartiene ber rådmann i samarbeid med både NTNU og Nord Universitet sikre at dette gis i alle fag.

Kulturskolen

Bystyret vedtok to viktige strategier for kulturskolen i siste planbehandling. Målet er å få bredere rekruttering og tilbud i bydelene for å gi flere mulighet til å delta. Sentrum-venstrepartiene mener dette er viktige strategier for å utvikle kulturskolen, og vil spesielt peke på den positive utviklingen i deltagelse man ser etter at det ble opprettet et tilbud på Kolstad.

Rådmannen bes legge frem en sak for å tilrettelegge for flere kulturskoleplasser i bydelene, der det blant annet sees på kulturell utjevning, i løpet av 2017.

SFO

Når rammeplanen for SFO kommer bes rådmannen lage en plan for å få bedre pedagogtettheten i SFO.

Barnehager

Sentrum-venstrepartiene har som mål å tilby alle som ønsker det barnehageplass, uavhengig av når på året barnet er født. I Trondheim er det praksis om rullerende opptak, og sentrum-venstrepartiene har en klar ambisjon om at flest mulig av ettåringene skal få tilbud om barnehageplass den måneden de fyller ett år. Trondheim er nær ved å gi et slikt tilbud til alle som er født før nyttår, og er klare til å utvide tilbudet hvis regjeringen bevilger penger. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen opprettholde så mange plasser som mulig innenfor budsjettrammen. Statsbudsjettet for 2017 sier at novemberbarna skal få barnehageplass når de fyller ett år. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at dette fullfinansieres av staten for å kunne gjennomføres.

Læring av Næring

Sentrum-venstrepartiene viser til Verdal kommune sitt satsningsområde Entreprenørskap i barnehage og skole - læring av næring, og ber rådmannen legge frem en sak til bystyret som vurderer hvordan, og i hvor stor grad dette også skal implementeres i Trondheim kommune for oppvekstområdet.

Sosioøkonomiske midler

Budsjetttildelingsmodellen for skolene i Trondheim består av flere deler, blant annet en pott til sosioøkonomiske forhold. Sentrum-venstrepartiene mener tildelingsmodellen må evalueres og ber rådmannen legge frem en sak som tar for seg både evaluering og mulige endringer i de sosioøkonomiske kriteriene, inkludert en vurdering av å øke andelen som tildeles etter sosioøkonomiske forhold. Rådmannen bes hente erfaringer fra andre byer som har praktisert en slik tildelingsmodell.

Private barnehager

Private barnehager får full kostnadsdekning sammenlignet med kommunale barnehager. Rådmannen har våren 2017 varslet en sak om lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår i barnehagene. Sentrum-venstrepartiene ønsker i denne saken en oversikt over hvilke ideelle og kommersielle barnehager som opererer i Trondheim. En slik sak må også beskrive hvilket handlingsrom kommunen har til å sette vilkår knyttet til barnehagedriften for å motta kommunalt tilskudd, med særlig vekt på tiltak overfor barnehager som tar ut utbytte og ligger under lønns- og pensjonsvilkårene i de kommunale barnehagene.

Matematikk som valgfag

Sentrum-venstrepartiene har gitt et stort løft for realfag gjennom realfags- og matterom på alle skoler, samtidig som det er innført én ekstra time matematikk på 4. trinn. Sentrum-venstrepartiene vil ytterligere styrke matematikkundervisningen på ungdomsskolen, og ber derfor rådmannen søke direktoratet om matematikk som valgfag i Trondheim.

Skolestartundersøkelse

I budsjettframlegget går det fram at ikke alle barn er gjennom helseundersøkelse ved skolestart. Sentrum-

venstrepartiene ber rådmannen sikre at de mest sårbare barna blir fulgt opp slik at barn med spesielle utfordringer blir fanget opp så tidlig som mulig.

Arbeidet mot mobbing

Å gå på barnehage eller skole i Trondheim skal være trygt for alle barn. Sentrum-venstrepartiene har i tidligere budsjetter bestilt en sak fra rådmannen om arbeidet mot mobbing, men denne saken har ikke kommet. Å ha klare rutiner og ansvarsforhold, samt kompetanseheving på området og rammer for mobbearbeidet ute på skolene, er viktig for å avdekke og forebygge mobbing i Trondheimsskolen. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak våren 2017 som følger opp tidligere bestillinger.

HELSE OG VELFERD

Sentrum-venstrepartiene sørger for et kraftig løft for eldreomsorgen i byen, og legger inn midler som sikrer gjennomføring av den nye ambisiøse Eldreplanen. Vi legger opp til en betydelig økning i grunnbemanningen i eldreomsorgen, både i hjemmebasert omsorg og på helse- og velferdssenter. Dette, sammen med økning på både tidlig innsats og rehabilitering, sørger for en eldreomsorg som er klar til å håndtere den aldrende befolkningen. Omsorgen og tjenestene eldre får skal kjennetegnes av respekt for hvert enkelt menneske med kvalitet, trygghet og tilgjengelighet.

Gjennom å øke grunnbemanningen gjør vi det mulig å prøve ut ulike tiltak for å få flere faste hjelpere, og toppet bemanning for å redusere sykefravær og vikarinnleie. For å rekruttere og beholde flere sykepleiere i eldreomsorgen bestiller vi en rekrutterings- og oppfølgingsstrategi.

Ved bedre og mer riktig budsjettering i BOA har vi mulighet til å korte ned ventelistene for bolig for utviklingshemmede. Kommunen skal tilrettelegge for at flere anskaffer seg sin egen bolig i nærheten av en personalbase.

Sentrum-venstrepartiene er stolte av at arbeidet med å gjøre politiske møter mer tilgjengelig er kommet et skritt videre, og ser frem til tegnspråktolkning av bystyremøtene i løpet av 2017.

Helse- og velferdsfeltet er også en viktig bidragsyter til en mer helhetlig tilnærming til kommunens miljø-satsing. Livsglede for eldre tar utgangspunkt i den enkeltes livskvalitet, muligheten til å komme seg ut, være aktive og oppleve årstidene. Kosthold er vesentlig både for god helse og miljø. Kommende matstrategi vil øke fokuset på dette ytterligere. Helse- og velferdssektoren er en stor og viktig innkjøper som må bidra for å nå målene for grønnere innkjøp. I tillegg bygges og driftes byggene etter våre miljøstandarder, og også transport i helse- og velferdssektoren skal nå målene våre om å bli klimanøytral.

Eldreplan

Sentrum-venstrepartiene legger opp til en økonomisk opptrapping innen eldreomsorgen i henhold til rådmannens alternativ 2 i rullering av Eldreplan, og setter av 30 millioner i 2017, økende til 45 millioner i 2018. I løpet av de neste 8 årene skal vi styrke eldreomsorgen med 160 millioner. Dette setter oss i stand til å ruste opp hjemmebaserte tjenester og tidlig innsats, samt gir oss sykehjemsdekning i henhold til demografisk utvikling. Satsingen gjør oss i stand til å takle den kommende eldrebølgen, og samtidig øke kvaliteten i omsorgen som gis i dag.

Økt grunnbemanning

20 millioner

Sentrum-venstrepartiene styrker grunnbemanningen, utover rådmannens forslag, med 20 millioner. Styrkingen fordeles på hjemmebaserte tjenester og på helse- og velferdssenter. I tillegg øker vi den tverrfaglige bemanningen i de samme to områdene. Rådmannen har fullmakt til å omfordele mellom områdene dersom det er hensiktsmessig for driften, og vi ber om at helse- og velferdskomiteen samt formannskapet blir orientert om endringer og eventuelle utfordringer med rekruttering. Gjennom å øke grunnbemanningen forventer vi at det gis effekter i form av lavere sykefravær, flere hele stillinger og redusert behov for innleie av vikarer. Sentrum-venstrepartiene vil understreke at alle nye stillinger normalt utlyses som heltidsstillinger. Arbeidet med økt frekvens av helgevakter må videreføres og forsterkes i samarbeid med organisasjonene. I tillegg skal det gjennomføres to prosjekt på faste hjelpere og toppet bemanning.

- **Flere faste hjelpere**

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen igangsette prosjekt «peieteam» i minimum to soner for å prøve ut nye modeller for å nå målsettingen om flest mulig faste hjelpere i hjemmetjenesten. Prosjektet skal bygges på modell fra Oslo kommunes igangsatte «Tillitsmodellen» som de har i to bydeler. Rådmannen bes legge frem en sak om organisering av et slikt prosjekt i løpet av våren 2017.

- **Forsøk med toppet bemanning**

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen igangsette et prosjekt med ekstra bemanning for å erstatte kjent sykefravær. Et slikt forsøk må inkludere minimum 6 ansatte fordelt på 2 institusjoner hvor de ansatte går i turnus, i tillegg til grunnbemanningen. Ved sykefravær dekker disse personene inn de aktuelle stillingene, ut over det jobber de i tillegg til oppsatt grunnbemanning. Endelig utforming av forsøket må gjøres i samarbeid med enhetene som deltar og de ansattes organisasjoner. Det forventes at dette vil gi en betydelig innsparing i vikarbruk. Rådmannen bes legge frem en sak om organisering av et slikt prosjekt i løpet av våren 2017.

Hjemmebaserte tjenester

Bemanningsøkningen skal i all hovedsak gå til å styrke hjemmesykepleien. Et av hovedmålene våre er at flere skal ha mulighet til å bo hjemme lengre. Dersom dette skal være mulig må kommunen ha økt sykepleierfaglig kompetanse, da eldre hjemmeboende vil ha økt behov for faglige vurderinger og medisinske behov.

Helse- og velferdssenter

Bemanningsøkningen skal i all hovedsak gå til å styrke sykepleierfaglig kompetanse også i helse- og velferdssenter. Men det er viktig at det er tilstrekkelig annen kompetanse på sykehjemsavdelingen også, slik at den sykepleierfaglige kompetansen kan brukes der den er nødvendig.

Ergoterapi og fysioterapi

4 millioner

Sentrum-venstrepartiene styrker satsingen på ergoterapeuter og fysioterapeuter med 4 millioner 2017. Styrkingen bidrar til tverrfaglig kompetanse, og skal gjøre det mulig å nå mål innen hverdagsmestring, rehabilitering og tidlig innsats innen eldreomsorgen.

Aktivitører

1 million

Sentrum-venstrepartiene setter av 1 million til opptrapping av aktivitørstillinger, og ber om en sak til formannskapet som viser oversikt over tilgang til aktivitør på de ulike helse- og velferdsentrene. Denne oversikten skal danne grunnlaget for lik tilgang på alle sentrene, samt en eventuell opptrappingsplan.

Styrke rehabilitering og avlastning

5 millioner

Sentrum-venstrepartiene setter av 5 millioner i 2017 ut over det rådmannen har lagt inn på styrking av rehabiliterings- og avlastningstjenester. Økningen legges primært til Nidarvoll helsehus, der vi har ledig kapasitet til å ta denne økningen etter den interne flyttingen og avviklingen av dobbeltrom. Rådmannen bes komme tilbake til formannskapet med en sak om hvordan tilbudet best organiseres i løpet av våren 2017, og det tas sikte på at den økte kapasiteten er tilgjengelig senest høsten 2017.

Avisa 70+

Sentrum-venstrepartiene mener at økt informasjon i et forebyggende og tidlig innsatsperspektiv er viktig. Derfor senker vi alderen på målgruppen til avisa 70+ til 65+, men det skal jobbes med å få flest mulig til å motta denne avisa via e-post. I tillegg skal det fokuseres på å gi god informasjon på nettsidene til Trondheim kommune.

Styrket ledelse

Sentrum-venstrepartiene har store forventninger til effekten av den styrkede ledelsen i kommunen med ansettelse av kommunalsjefer. Vi mener at en tettere oppfølging av enheter rundt både faglig og organisatoriske utfordringer bør gi økt kvalitet i tjenestene, samt redusert sykefravær og økt trivsel hos de ansatte. Partiene ber rådmannen se på muligheten for å kunne samle virkemidlene innen lønn, turnus og medarbeideroppfølging tettere sammen med faglig utvikling av enheter innen eldreomsorgen, og gi administrasjonsutvalget og formannskapet tilbakerapportering på hvordan en slik oppfølging kan gjennomføres.

Plan for habilitering, rehabilitering og avlastning

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen gjennom en egen sak tydeliggjøre hvordan kommunen kan nå målsetningene i den nettopp rullerte planen for habiliterings- og rehabiliteringstjenester for voksne i regi av Trondheim kommune. Helsereformen og en endring av bruken av kommunale enheter og rehabilitering av disse nødvendiggjør dette nå. Planen må ta inn muligheten for samling av kompetanse innen rehabilitering på Nidarvoll og Øya helsehus, hvordan kommunen best skal gjøre seg nytte av Vistamar og styrking av habilitering og rehabilitering i henhold til Eldreplan 2016-2026. Sentrum-venstrepartiene ber også om at det tas inn behov for, og organisering av, avlastningstjenester i kommunen i planen. Dersom vi skal nå målene våre er vi avhengige av gode og fleksible avlastningstjenester og -tilbud.

Dagsenter

Sentrum-venstrepartiene ser at det er et behov for flere sosiale møteplasser for både hjemmeboende og blant beboerne på sykehjem. Dette gjelder spesielt der det ikke eksisterer gode dagtilbud. Vi ber derfor rådmannen komme tilbake med en sak som beskriver dagens situasjon på dagsentre, og muligheten for å etablere flere. Dette kan gjøres både ved opprettelse av egne dagsentre, bydelskafeer eller frivilligsentre. Spesielt vil vi peke på områdene Saupstad og Charlottenlund-Brundalen.

Rekrutteringsplan sykepleiere

Sentrum-venstrepartiene mener at å rekruttere og beholde dyktige fagfolk er viktig for å kunne nå de målene vi har innen helse- og velferdsområdet, og spesielt ser vi at det må settes inn ekstra arbeid for både å rekruttere og å beholde sykepleiere. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen utarbeide en rekrutteringsstrategi for sykepleiere. I arbeidet med strategien bør alle gode krefter trekkes inn, som sykepleierforbundet, utdanningsinstitusjoner, forskning, erfaring fra andre kommuner osv. Strategien skal behandles av bystyret i løpet av 2017.

Olavsgården

Sentrum-venstrepartiene ser at Olavsgården ikke er hensiktsmessig i størrelse og utforming for videre drift til rehabilitering, og en snarlig avklaring av hva bygget skal brukes til er viktig. Rådmannen bes komme tilbake til formannskapet med en sak i løpet av våren 2017 angående hva bygget skal brukes til videre.

Omsorgsboliger

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak for bystyret rundt omsorgsboliger. Saken skal inneholde en oversikt over omsorgsboliger i kommunen og en plan for utbygging både i kommunal og privat regi, inkludert muligheten for å bygge omsorgsboliger i nærheten av sykehjem som ikke har omsorgsboliger i dag.

Studenthelse

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene viderefører støtten på 500.000,- for styrket oppfølging av psykososiale utfordringer hos studenter. Psykososiale utfordringer er dessverre et økende problem, ikke minst hos studenter, og de psykososiale helsetjenestene for studenter opplever derfor et stort press. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at pengene blir brukt til å styrke førstelinjetjenesten, og at Sit jobber aktivt opp mot helseforetak Midt-Norge for å sikre videre spesialisttilbud for de som trenger det.

Sentrum-venstrepartiene vil understreke at studentene i utgangspunktet skal få primærhelsetjenester gjennom fastlegeordningen som alle andre. Vi ber derfor rådmannen, i dialog med Sit, se på hvilke grep som kan gjennomføres for å få flere studenter til å sikre at de har fastlege der de faktisk befinner seg, for slik å lette presset på andre helsetjenester.

Mer målrettet bruk av buffer sosialhjelp

5 millioner

Gjennom å omdisponere fra rådmannens forslag til sosialhjelpsbuffer over til målrettede tiltak knyttet til aktivitet og arbeid, skal vi sette flere i stand til å klare seg uten sosialhjelp. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge frem en sak for formannskapet i løpet av vinteren 2017 om hvilke prosjekt/tiltak midlene skal settes inn på, vi ber om at det vurderes både eksisterende tiltak som for eksempel Stavne og Prima, men også tiltak vi ikke har avtale med som for eksempel Hogst AS.

Investeringer helse og velferd

Sentrum-venstrepartiene reduserer låneopptaket på de største investeringene i økonomiperioden innen helse og velferd. Investeringsrammen for Risvollan helse- og velferdssenter og Nidarvoll helsehus reduseres, reduksjonen skal ikke gå på bekostning av antallet sengeplasser. Dersom kommunen fortsatt skal ha mulighet til å bygge nye helse- og velferdssenter i årene etter 2020 må vi klare å redusere kommunens gjeld.

Tabell 13-5 Investeringer Helse og velferd i perioden 2017-2020								
			2016	2017	2018	2019	2020	
Vedtatt budsjett 2016-19			586,4	371,3	362,5	295,9		
Forslag til budsjett 2017-2020				369,4	499,4	361	187	
Prosjekt/ investering	Kostnads- overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning		Forslag til investering			
				2017	2018	2019	2020	
Persaunet helse- og velferdssenter	680	620	60	60				
Mauritz Hansens gt 4	370	111,2	258,8	116,4	142,4			
Øya Helsehus	15		15	15				
Kattem omsorgsboliger	88,3	77,3	11	11				
Risvollan helse- og velferdssenter	680	10	670	80	280	290	20	
Brudalen helse- og velferdssenter	60		60				5	
Nidarvoll helsehus 2022	Juster tabellrad	2	678		5	10	80	
Utbygging av produksjonskjøkken	10		10			5	5	
Ombygginger				25	10	10	10	
Utstyr og inventar				13	14	15	16	
Program for velferdsteknologi				7	7	5	5	
Pasientvarslingsanlegg				15	16	16	16	
Ombygginger av pasientvarslingsanlegg				12	10	10	10	
Sum økonomiplan	2583,3	820,5	1762,8	354,4	484,4	361	167	

VERBALE FØRINGER

Bo- og aktivitetstilbudet

Fortsatt er det utfordringer innenfor tjenester til utviklingshemmede. I budsjettet for 2016 ble det plussset på betydelige midler fordi det tidligere hadde forekommet underbudsjettering. Mindreforbruket i 2016 kan legges til rette for å redusere ventetiden for de 26 som i dag ikke har fått tildelt bolig. Sentrum-venstrepartiene vil prioritere de ledige midlene til å innfri en ventelistegaranti på seks måneder for de som står i kø for bolig. Det skal stimuleres til at flere brukere kjøper egen leilighet i samme område. Kommunen kan da kjøpe leiligheter i samme område for å bemanne en personalbase. I tillegg kan Trondheim kommune kjøpe leiligheter for utleie til brukerne også i samme område. Dette for å kunne utnytte personalet enda bedre.

Aktivitetstilbudet for brukerne har blitt bedre etter at området ble styrket i årets budsjett, men fortsatt er det klare forbedringer som bør gjøres. Sentrum-venstrepartiene vil at fritidstilbudet skal bli bedre, særlig i helgene.

Herberget

Den kommunale plikten til øyeblikkelig hjelp for døgnopphold utvides fra 2017, og Trondheim kommunes andel av økt kommuneramme forventes å bli 2,9 mill til dekning av dette. Sentrum-venstrepartiene viser til formannskapetets vedtak om behovet for nattekriseplasser i sentrum, og slutter seg til dette. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at deler av tilleggsbevilgningen kan benyttes til å sikre fortsatt nattekrisetilbud i sentrum.

Bedre samhandling/organisering mellom BFT og Helse- og velferd

Sentrum-venstrepartiene mener det er problematisk og unaturlig at det settes et kategorisk skille på 18 år når det gjelder hvor man skal få bistand når en trenger hjelp fra kommunen. Vi ber rådmannen igangsette et arbeid med sikte på å bedre samhandlingen mellom BFT og helse- og velferd, og vurdere om det er personer som får bedre tjenester om skillet på 18 år tas bort. Det må vurderes om personer over 18 år er bedre tjent med å få tjenester fortsatt fra BFT, og personer under 18 år få tjenester fra helse- og velferd. Dette gjelder både bolig og tjenestetilbud/oppfølging.

Barnetillegg uføre

Regjeringen har foreslått å ytterligere redusere barnetillegget for uføre. Ut fra nasjonale snitt vil dette kutte utgjøre en reduksjon på anslagsvis 150 000 for uføre med barn i Trondheim. Sentrum-venstrepartiene beklager at regjeringen har valgt å foreslå dette usosiale kuttet, og ber rådmannen være spesielt oppmerksom på denne gruppen dersom de kvalifiserer for sosialhjelp slik at barna ikke blir skadelidende.

Flere utleieboliger

Sentrum-venstrepartiene vil sikre økt tilgang på utleieboliger, og viser til bl.a. saker om boligsosialt arbeid, boligstiftelsen og budsjettvedtaket for 2016 hvor dette er tatt opp. I forvaltningsrevisjonen av boligsosialt arbeid ble det etterlyst en plan for å nå målene om netto tilvekst i kommunale utleieboliger. Sentrum-venstrepartiene registrerer at denne nå svært forsinket kommer i rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan. Sentrum-venstrepartiene forutsetter at rådmannen sørger for at denne nå følges opp.

Sentrum-venstrepartiene vil ha en gjennomgang av ulike virkemidler for å sikre tilgangen på utleieboliger. Vi ber om en sak som viser konsekvensene og potensialet for å dekke tilgangen gjennom kommunalt eide boliger, gjennom boliger eid av boligstiftelsen, og gjennom boliger eid av andre aktører. En slik gjennomgang må vise kostnadsnivå og risiko for kommunen, samt kostnadsnivå for leietaker ved de ulike alternativene. Saken må også vise hvilke konsekvenser de ulike alternativene vil ha for å nå den politisk vedtatte ambisjonen om at de som bor i utleieleiligheter skal settes i stand til å kjøpe leiligheten de bor i.

Sentrum-venstrepartiene viser til tidligere vedtak hvor det er bedt om at en oversikt over økningen av kommunale boliger innarbeides som en del av rådmannens årlige budsjettframlegg.

Krisesenteret

Et godt og velfungerende krisesenter er viktig for brukerne av tilbudet. Sentrum-venstrepartiene ser at tilbudet som gis i dag er godt, men at senteret har bygningsmessige og kapasitetsmessige utfordringer knyttet til huset. Vi ber derfor rådmannen intensivere arbeidet knyttet til utfordringene med kapasitet og lokalisering av krisesenteret, og ber om at det kommer en avklaring i løpet av 2017.

Tegnspråktolking av bystyremøter

Sentrum-venstrepartiene vil tilrettelegge for likeverdig tilgjengelighet for døve og hørselshemmede til å kunne følge med i bystyrets forhandlinger, og innfører en ordning med tegnspråktolker som sikrer slik tilgjengelighet. Det tilrettelegges nå for tegnspråktolking av bystyremøtene, slik at streamingen fra bystyremøtene også viser en tegnspråktolkstolking av møtene.

KULTUR, IDRETT OG FRILUFTSLIV

Kultur, idrett og friluftsliv er viktige ikke-materielle verdier som fremmer livskvalitet og god helse. Et godt kulturtilbud er viktig for selve opplevelsen. Samtidig er det viktig for vår identitet og deltakelse. Sentrum-venstrepartiene vil videreføre en bred satsing og et godt tilbud for alle. Det er en klart definert oppgave at Trondheim kommune skal bidra til et rikt og mangfoldig kulturliv. Kulturskolen og bibliotektilbudet er direkte vårt ansvar og begge områdene blir klart prioritert i neste års budsjett.

Sentrum-venstrepartiene er særs fornøyd med at Luftforsvarets musikkorps fortsatt skal ha tilhold i Trondheim. Dette korpset har gode profesjonelle musikere som kan bidra i kulturarbeidet utover det å spille i korpset. Litteraturhuset og Kunsthallen har denne høsten etablert seg i den gamle brannstasjonen i Søndre gate. Disse vil bidra til et enda videre kulturmangfold i Trondheim, og sentrum-venstrepartiene vil bidra til at innbyggere og andre besøkende får gode opplevelser.

Både kulturen og idretten har helt klart positive effekter på folkehelsen. Idrettlagene viser stor entusiasme for å aktivisere barn, ungdom og voksne. Noen av lagene ønsker å bidra med nye anlegg slik at flere kan ta del i aktivitetene. Sentrum-venstrepartiene vil fortsette å bidra med penger til investeringer og driftsstøtte til flerbrukshaller som ønskes bygd. Dessverre ble ikke Trondheim tildelt VM på ski i nordiske grener i 2021, men vi er søker for å arrangere i 2023. Granåsen har blitt et anlegg med meget stor aktivitet og vi vil bidra til videreutvikling av dette anlegget de nærmeste årene. En ting er VM, men viktigere er det å legge forholdene til rette for mangfold og bredde innenfor flere skigrener og andre idretter.

Idrettsrådet og Kulturnettverket er interesseorganisasjoner som politikerne gjerne samarbeider med når videre planer og tiltak skal prioriteres og gjennomføres innenfor kultur- og idrettsområdet.

Sentrum-venstrepartiene ser frem til å behandle en plan for grønn struktur og friluftsliv i bystyret i løpet av 2017. Gjennom denne planen kan vi prioritere tiltak innenfor utvidelse og bedre kvalitet på sti- og løypenettet i Trondheim sine rekreasjonsområder. Vi må også forbedre kvalitet og tilgjengelighet til alle flotte badeplasser, både ved saltvann og ferskvann, som finnes i Trondheim og omegn. Badeplasser og turstier er populært for rekreasjon for skoleklasser, barnehager og turister. Sentrum-venstrepartiene ønsker større satsinger de nærmeste årene og vil komme tilbake til dette når planen er vedtatt. Trondheimsregionens friluftsråd er en viktig samarbeidspartner innenfor dette området.

Etableringsstøtte Litteraturhus

300.000,-

For å kunne sikre full drift på Litteraturhuset fra 2017, bevilger sentrum-venstrepartiene en engangsbevilgning på 300.000,- som skal gå til å dekke etableringskostnader de har hatt.

Sjiraffen kultursenter

100.000,-

Sjiraffen Kultursenter eksisterer for å gi kulturtilbud av høy kvalitet til utviklingshemmede, som er inkluderende og tilpasset den enkeltes behov for mestringfølelse.

Vi vet at kulturen er en av våre fremste arenaer hvor inkludering står i fokus, og vil derfor gi muligheten til å styrke multihandicappede menneskers mulighet og rett på å få delta aktivt i kulturlivet.

Sjiraffen Kultursenter ser mulighetene, i stedet for begrensningene, og etterstreber å utfylle et manglende tilbud i Trondheim. Derfor styrker vi deres arbeid med kr 100.000.

Helårsarrangører rytmisk musikk

200.000,-

Sentrum-venstrepartiene har over mange år bidratt til å styrke festivalene, og Trondheim har i dag et rikt utvalg av festivaler med høy kvalitet og stor bredde. Sentrum-venstrepartiene ser imidlertid behovet for å også gi helårsarrangørene et bedre fundament slik at de har mulighet til å satse og sikre rike konsertopplevelser også utenfor festivalene. Sentrum-venstrepartiene velger å øke rammene til profesjonelle kunst- og kulturtiltak med 200.000,- og ber om en sak fra rådmannen om hvordan det kan sikres at dette bidrar til et bedre grunnlag for helårsarrangører.

Tempo

100.000,-

Aktørene selv er i ferd med å bygge opp nettverk for å styrke og dele kompetanse innenfor musikknæringene i Trondheim. Dette vil bidra til å få fram nye talenter og få til flere etableringer, bl.a. gjennom prosjektet 'Musikkbyen Trondheim'. Sentrum-venstrepartiene ser på dette som et viktig initiativ fra bransjen selv, og øker bevilgningene til Tempo med 100.000,- for å sikre en god oppfølging.

Juba Juba

50.000,-

Juba Juba er Midt-Norges største barnefestival og bidrar til å gi kulturopplevelser spesielt tilpasset barna. Sentrum-venstrepartiene støtter dette viktige arbeidet og øker støtten med 50.000,- ut over rådmannens forslag.

Investeringer kultur og idrett

Bibliotek

1 million

Bibliotekene på Moholt, Ranheim og Heimdal har dette året blitt døgnåpne bibliotek der publikum utenom åpningstid kan bruke lånekortene sine for å låse seg inn på biblioteket for å låne bøker. Dette ønsker sentrum-venstrepartiene også å gjennomføre på de tre øvrige bydelsbibliotekene (Risvollan, Saupstad og Byåsen) slik at befolkningen i disse områdene får samme tilbud.

Skiarena øst

500.000,-

Sentrum-venstrepartiene setter av penger til utredning og regulering av skiarena på østsiden av byen. Mange barn og unge må i dag transporteres til Granåsen fra østsida av byen for å trene. Tilrettelegging med treningsarena og sammenkobling av løyper på østsida kan tilrettelegge for at de store idrettslagene på østsiden av byen kan samle sin aktivitet, og dermed også avlaste trykket på Granåsen. Rådmannen bes igangsette planlegging og regulering i tett samarbeid med de aktuelle idrettslagene og Idrettsrådet.

Leangen hall

35 millioner

Sentrum-venstrepartiene avsetter kr 35 millioner til bygging av permanent hall på Leangen som erstatter plashallen og dermed gir tilgang til to treningsflater hele året. Bystyret understreker at dette skal være en treningshall uten garderobe/tribune og at mest mulig av tidligere investeringer skal gjenbrukes. Med spille-middeltilskudd og momskompensasjon vil kommunens kostnad lånefinansieres med om lag 16 millioner.

Granåsen

Planlegging av Granåsen er godt i gang. Det er viktig å få avklart tidlig hvilke delprosjekter som skal bygges av kommunen og hva som kan bygges av frivillige og private. Dette for å få god framdrift og økonomi i prosjektene. Det er samtidig viktig at kommunen sørger for helheten, slik at anlegget kan fungere godt både for idrett, friluftsliv og annen virksomhet som styrker anleggets profil og virksomhet. Rådmannen bes om tidlig politisk involvering i avklaring av både kostnadsrammer og gjennomføring av prosjektet. Idrettsrådet må ha en sentral rolle i avklaringene om idrettens interesser inn mot politiske beslutninger. Sentrum-venstrepartiene finner det naturlig å skyve investeringene noe ut i tid, da avklaring rundt VM på ski først finner sted i 2018. Utbygging knyttet til hverdagsanlegget må fortsette, men det er naturlig å vente med avgjørelser knyttet til store investeringer som for eksempel ny hopparena til statlig medfinansiering er sikret.

Granåsen rulleskiløype

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen intensivere arbeidet med finansierings- og utbyggingsplan for rulleskiløype i Granåsen. Kommunen tok hovedtyngden av investeringene i trinn 1. I trinn 2 forutsettes det medfinansiering både fra private og fylkeskommunen, i tillegg til spillemidler. Sentrum-venstrepartiene flytter midler fra egen post i investeringsbudsjettet til rådmannen over i udisponert pott. Det forventes at rådmannen synliggjør mulig finansieringsmodell når bystyret får saken om idrettsinvesteringer første kvartal 2017.

Lade idrettspark

Sentrum-venstrepartiene viser til formannskapets vedtak om å finne rimeligere utbyggingsløsninger på Ladeanlegget, og reduserer avsatt bevilgning med 10 millioner.

Rest til fordeling investering idrett

Bystyret vil i forbindelse med investeringsplan for idrett våren 2017 og utbyggingsplan for Granåsen disponere midler som står som udisponert i budsjettet. Flere prosjekter er under utredning som for eksempel svømmeanlegg øst, interkommunale anlegg, utbygging i Granåsen og hall/kunstgresssatsing. Investeringsplanen som kommer til behandling vil gi politisk mulighet til å diskutere rekkefølge og tempo på en rekke av disse prosjektene. En årlig rullering vil sikre en raskest mulig fremdrift på prosjektene. På bakgrunn av dette velger sentrum-venstrepartiene å avsette 700 millioner til senere disponering for idrettsinvesteringer.

Forskjøvet investeringer rekkefølgekrav

Oppstart av planlagte investeringer antas å bli forskjøvet i planperioden. Avsetningene fordeles derfor over tre år.

Tabell 16-4 Investeringer i idrett og friluftsliv i perioden 2017-2020

				2016	2017	2018	2019	2020
Vedtatt budsjett 2016-2019				70,9	176,4	254,3	264,6	
Forslag budsjett 2017-2020					114,0	285,2	282,4	258,4
Prosjekt/investering	Kostnads-overslag	Tidligere bevilget	Rest til bevilgning	Forslag til investering				
				2017	2018	2019	2020	
Turveier og turstier				0,9	0,9	0,9	0,9	
Badeplasser, infrastruktur				1,5	1,5	1,5	1,5	
Friluftsliv, gj.føring av sti- og løypeplan				2	2	2	2	
Nærmiljøanlegg				2,5	3	3	3	
Erverv av friområder				1	1	1	1	
Treningsapparater i friområder/parker				0,5	0,5	0,5	-	
Vannskihopp	1,5		1,5	1,5	-	-	-	
Lade idrettspark, utbygging	96	3,3	92,7	31,6	50,6	15,5	-	
Lade idrettspark, utendørs tennisbaner	10	6	4	4	-	-	-	
Leangen arena, vant	3,3	2,3	1	1	-	-	-	
Dalgård ishall, nytt banedekke og vant	10		10	10	-	-	-	
Husebybadet, rehabilitering	70,2		70,2	5	65,2	-	-	
Rekkefølgekrav idrettshaller	30		30	7	15	8	-	
Granåsen rulleskiløype fase 2	16,5	1	15,5		5	-	-	
Granåsen-prosjektledelse/planlegging	22	12	10	10				
Skiarena Øst-regulering/planlegging	1		1	0,5	0,5			
Leangen, toflatershall	35		35	35				
Rest til fordeling investeringer idrett	700		700		140	250	250	
Sum økonomiplan	995,5	24,6	970,9	114	285,2	282,4	258,4	

VERBALE FØRINGER

Kunst i offentlige rom

Trondheim kommune bruker 1,25 % av kommunens samlede investeringsbudsjett til kunstnerisk utsmykking. Ordningen har vært en stor suksess for byen og for kunstneriske arbeidsoppdrag, og skal videreføres.

Sentrum-venstrepartiene vil imidlertid be om at flere prosjekter flyttes inn i bydelenes uterom og kommunale institusjoner som ikke utløser egne midler, dette for å spre mer av kunsten til fleres glede. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak i løpet av våren 2017 som beskriver hvordan dette kan gjøres.

8. mars – POPUP

Det er fortsatt behov for et sterkt fokus på likestilling og ikke-diskriminering. 'POPUP-feministhus' var en suksess i 2016 og samlet en rekke arrangementer som belyste utfordringen med ulike virkemidler. En rekke aktører, fra NHO til Kvinnefronten, var involvert. Sentrum-venstrepartiene støtter dette viktige arbeidet og ber rådmannen bidra til at dette arbeidet kan få mer forutsigbare rammer innenfor de støtteordningene kommunen har. Sentrum-venstrepartiene håper at dette kan bidra til i å koordinere de initiativene som finnes slik at det blir et bredt og koordinert tilbud med åpne dialogmøter, kunstutstillinger, konserter, film og scenekunst som retter oppmerksomheten på ulike tema innen kjønn og likestilling i samfunnsutviklingen.

AKKS

AKKS er en viktig bidragsyter for å sikre mangfold innenfor det rytmiske musikkfeltet i Trondheim, spesielt for jenter. AKKS gir også et kurstilbud innenfor instrumentgrupper og samspill hvor det er lang ventetid på kulturskolen (spesielt trommer og gitar) og er sentral i gjennomføringen av festivalen Feminalen. Sentrum-venstrepartiene ba i budsjettvedtaket for 2016 rådmannen fremme en sak for å sikre AKKS mer forutsigbare rammer. Dette er ikke fulgt opp av rådmannen. Sentrum-venstrepartiene forutsetter derfor at AKKS også i 2017 skal ha fritak for husleie på Buranhus, og ber på nytt rådmannen komme tilbake med en sak hvor det vurderes hvorvidt AKKS fra og med 2018 skal betale husleie, men også få driftstilskudd. Dette vil i større grad synliggjøre reelle kostnader, samtidig som det gir AKKS mer ansvar for egen økonomi og fremtidig utvikling. I forbindelse med beregning av støtte til ulike kulturtiltak ber sentrum-venstrepartiene rådmannen legge vekt på at AKKS er en nasjonal organisasjon som for tiden er avhengig av tilstedeværelse i Trondheim for å være kvalifisert til nasjonal støtte på dagens nivå.

Mindre bruk av gummigranulat

Gummigranulat fra kunstgressbaner er en betydelig miljøbelastning. Sentrum-venstrepartiene ønsker at det skal gjennomføres et forsøk med bygging av en kunstgressbane hvor gummigranulat erstattes av andre materialer og/eller det lages et system for å fange opp og å gjenvinne brukt gummigranulat. Rådmannen må identifisere et egnet prosjekt, enten en bane kommunen selv bygger og driver, eller i samarbeid med et idrettslag hvor kommunen tar på seg eventuelle tilleggskostnader.

Badeplasser

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen prioritere vedlikehold av de universelle badeplassene i Trondheim som ikke kan brukes i dag, og sørge for godt vedlikehold.

BYUTVIKLING

Trondheim er en by i sterk vekst, både gjennom befolkningsøkning og næringsutvikling. Sentrum-venstrepartiene vil fortsatt legge til rette for at denne veksten skal skje på en miljøvennlig og klimavennlig måte.

Sentrum-venstrepartiene vil bedre den overordnede arealplanlegging i kommunen og tilrettelegge for en mer klimavennlig byutvikling. Miljøpakkens mål skal følges opp gjennom miljøvennlig transport og god samordning av areal- og transportplanlegging. Fortettingsstrategien vil bli tydelig i den kommende planperioden. Trondheim har skiftet til grønn transport raskere enn noen annen storby. Bussene i Trondheim bruker nå biogass som drivstoff. Den nye bymiljøavtalen sikrer innføring av Superbuss i Trondheim fra 2019.

Miljøpakken og Bymiljøavtalen har ambisiøse mål for vekst i gang- og sykkeltrafikken. For å lykkes med målsettingene om økt sykkelandel må det tilstrebes en helhetlig og god standard på hovedrutene. Dette vil kreve økte ressurser til utbedring av bæreevne og drenering av de eldre delene av hovedsykkelrutene. Bystyret ber om at det legges fram en sak for formannskapet som beskriver utfordringene knyttet til å skape og finansiere en enhetlig standard, herunder hvordan Miljøpakken kan inngå i finansieringen.

VERBALE FØRINGER

Asfaltering

Bystyret viser til at det er gode muligheter for at årsoppgjøret for 2016 vil gå med betydelig overskudd. Bystyret ber rådmannen ved anbudsinnbydelse for asfaltering i 2017 ta høyde for at dette budsjettet kan bli vesentlig styrket gjennom årsoppgjørdisposisjonene. Gang- og sykkelveger gis høy prioritet.

Torvet

Torvet er byens store festplass og storstue. Utbedringer av Torvet har vært utredet en rekke ganger og planene er omforente. Når nå de arkeologiske utgravningene er ferdige ønsker sentrum-venstrepartiene å opparbeide Torvet så raskt som mulig, og med oppstartsbevilgning fra 2017. Rådmannen bes om å legge fram sak for formannskapet med forslag til en optimal framdriftsplan, og inngå avtale om bidrag fra eksterne bidragsytere som tidligere har gitt muntlige tilsagn.

Vinterdrift gang- og sykkelveier

For å nå målene om økt bruk av sykkel og gange også om vinteren, må vintervedlikeholdet styrkes ytterligere. Sentrum-venstrepartiene har ikke funnet rom for en videre økning over kommunens driftsbudsjett, og mener det er naturlig at en slik økning kommer gjennom Miljøpakken.

Fremmede arter og beplantningsplan

Sentrum-venstrepartiene ser med bekymring på spredning og etablering av svartelistede arter. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen gå gjennom kommunens prosedyrer ved beplantning for å sikre at det ikke brukes arter som står på svartelista, og at det i størst mulig grad brukes stedegne arter der hvor det er hensiktsmessig.

Klimasatsing

Paris-avtalen om reduksjon i klimagassutslipp krever både globale, nasjonale og lokale tiltak. Sentrum-venstrepartiene vil ta initiativ til flere lokale tiltak i Trondheim i perioden 2017-2020. På mange områder har vi kommet langt i Trondheim, men flere tiltak må på plass. I 2017 må Trondheim søke statlig medfinansiering på flere områder. I 2016 ble det avsatt 100 millioner kroner som kommunene kunne søke på, (ordningen heter Klimasats), dessverre fikk Trondheim bare små midler denne gangen. I 2017 er det på ny adgang til å søke og Trondheim må søke å oppnå støtte til gode kommunale klimatiltak. Standarden på sykkelparkering er i dag meget svak i store områder av byen. Bedrede forhold vil kunne stimulere til at flere bruker sykkel. Avfall og renovasjon er et annet område Trondheim kan bli bedre på, særlig bør det kunne skje en reduksjon av klimagassutslippene ved utsortering av organisk avfall som i dag brennes.

Energivenlige bygg

Trondheim kommune har vært en pådriver for bygging av energieffektive og klima- og miljøvennlige bygg. Dette har gitt betydelig erfaring. Sentrum-venstrepartiene vil ytterligere styrke arbeidet med å nå de ambisiøse målene i energi- og klimaarbeidet gjennom en helhetlig byggstrategi. Lave totalkostnader til energi i byggets levetid skal vektlegges mer i anbudskonkurranser. Sentrum-venstrepartiene har som ambisjon at kommunens nybygg skal være energi- og klimanøytrale.

Sentrum-venstrepartiene ønsker at Trondheim kommune skal være en aktiv partner i forsknings- og utviklingsarbeidet i denne sektoren, for eksempel gjennom deltakelse i prosjekter som Zero Emission Buildings in Smart Neighbourhoods (ZEN), TREbyen Trondheim, Smart Cities og Climate KIC.

Miljøvennlig byutvikling gjennom prosjektene campus og Nyhavna

Campusprosjektet til NTNU vil være et av de største byutviklingsprosjektene i Trondheim på lang tid. Det vil selvfølgelig ha stor betydning for NTNU og alle som har NTNU som sitt daglige arbeids- eller studiested, men det vil også prege utviklingen av Trondheim som by. Sentrum-venstrepartiene har store forventinger til at dette vil bidra til en mer miljøvennlig by hvor miljøvennlige transportformer blir vektlagt og det skjer en utbygging som ligger helt i front når det gjelder miljøvennlige løsninger. Sentrum-venstrepartiene forventer at en ny campus blir integrert i byen i mye større grad enn tidligere, og ber rådmannen sørge for videre tett samarbeid med NTNU for å sørge for en utvikling som tjener både byen og NTNU.

Planleggingen av utbyggingen på Nyhavna er i startfasen. Kommunen eier indirekte mesteparten av arealene gjennom Trondheim Havn, og sentrum-venstrepartiene forutsetter at rådmannen sørger for at kommunen er en aktiv premissleverandør i planleggingsarbeidet. Vi viser her til føringene som ble vedtatt i forbindelse med områdereguleringen, og forventer en byutvikling hvor kulturnæringer og miljøvennlige løsninger legger rammer for planleggingen.

Sosial boligbygging

Sentrum-venstrepartiene ønsker en bred tilnærming for å få flere inn på boligmarkedet og gjøre boligbyggingen mer miljøvennlig.

Sentrum-venstrepartiene viser til evalueringen av Svartlamoen hvor rådmannen ble bedt om å starte en prosess med nye leiekontrakter. Hensikten er å gjøre stiftelsene bedre i stand til selv å foreta langsiktige disponeringer, inkludert mulighet til å ta opp langsiktige lån for å øke boligbyggingen i området. Dette kan både skje i form av nye selvbyggerprosjekter og i form av større prosjekter som høyhuset. Sentrum-venstrepartiene ber om fortgang i dette arbeidet. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen vurdere om det finnes andre områder hvor tilsvarende selvbyggerprosjekter kan være aktuelle.

Sentrum-venstrepartiene viser også til vedtaket i bystyresak 94/15 hvor bystyret ba rådmannen utvide arbeidet med leie-til-eie-ordninger, for eksempel med utgangspunkt i Fræna-modellen. Sentrum-venstrepartiene etterlyser framdrift i dette, og ber rådmannen fremme konkrete forslag til prosjekter hvor dette kan testes i Trondheim.

SAMFUNN OG NÆRING

Trondheim har et yrende gründermiljø. Ut av disse miljøene kan det springe nye bedrifter og arbeidsplasser som gjør Trondheim til en enda mer attraktiv by å etablere seg i. Sentrum-venstrepartiene mener kommunen kan spille en viktig rolle både som tilrettelegger og kunde for nye ideer. Gjennom dette budsjettforslaget legger vi bedre til rette for nye næringsetableringer i Trondheim.

Gründerstrategi

2 millioner

For å følge opp vedtatt gründerstrategi legger sentrum-venstrepartiene inn 2 millioner i 2017, midlene skal brukes til å støtte økosystemet for oppstartsbedrifter og samtidig bidra til å skape gode møteplasser der gründere kobles med potensielle kunder, investorer og mentorer. Sentrum-venstrepartiene mener dette mest effektivt gjøres gjennom å støtte de eksisterende aktørene, og ber rådmannen gå i dialog med disse for å finne mest effektiv bruk av midlene. Midlene legges inn som en engangsbevilgning og vi ber rådmannen i forbindelse med budsjett 2018 vurdere effekten av tiltakene og om det skal videreføres.

Technoport

1,5 millioner

Technoport er et viktig arrangement for å markedsføre teknologi- og kunnskapsbyen Trondheim. Sentrum-venstrepartiene mener at Trondheim kommune bør være en hovedsponsor av arrangementet, og øker bevilgningen til Technoport med 1,5 millioner årlig. Gjennom å øke kommunens bidrag har vi også forventninger til hvordan midlene best kan komme til nytte, som drifting av webportal, deltakelse i promotering av Trondheim som kunnskaps- og teknologiby. Rådmannen bes orientere formannskapet når sponsoravtalen er klar.

VERBALE FØRINGER

Områdeløft Saupstad – Kolstad

Områdeløftet har vært i drift i noen år og sentrum-venstrepartiene ser det nødvendig med en gjennomgang av organiseringen av området, og ber rådmannen legge frem en sak om dette. Saken skal i tillegg gjennomgå medvirkningsprosessene, kunnskapsoverføring til andre bydeler, beslutningsprosesser og finansiering av alle tiltakene som er foreslått innen området.

Fornybar energi

Sentrum-venstrepartiene mener Trondheim kommune skal være en foregangskommune innen fornybar energi. Gjennom deltakelse i innovasjonsklyngen for fornybar energi er kommunen en viktig bidragsyter i arbeidet med å finne framtidens energiløsninger. Målet med samarbeidet er å bli et av Innovasjon Norges arenaprogram for økt evne til innovasjon og fornyelse. Rådmannen bes følge opp dette arbeidet.

ORGANISASJON OG ADMINISTRASJON

En god og trygg arbeidsgiver

Trondheim kommune er og skal være en attraktiv arbeidsgiver. Vi har ansatte med høy kompetanse innen alle tjenesteområder. Et mål fremover er å heve kompetansen ytterligere, samt å øke arbeidsstokken og øke mangfoldet av yrkesfag.

Sentrum-venstrepartiene vil prioritere disse målene med å sikre lærertettheten og tilby mer etterutdanning i skolen. Vi vil også øke antall ansatte og ha flere yrkesgrupper inn i skolehelsetjenesten. Vi vil øke grunnbemanningen innen helse og velferd for å få flere faste hjelpere og toppe bemanning for å redusere sykefravær og vikarinnleie. For å rekruttere og beholde sykepleiere i eldreomsorgen bestiller vi en rekrutteringsstrategi. Vi ansetter flere fysioterapeuter, og trapper opp aktivitørstillingene. Vi har store forventninger til at de ansatte vil oppleve at innføringen av mellomledere vil gi en bedre oppfølging og tydeligere veiledning i hverdagen.

For å bedre tjenestetilbudet er vi helt avhengige av gode relasjoner med de tillitsvalgte og de ansatte. Sentrum-venstrepartiene er glade for, og imponerte over, den innsatsen de ansatte gjør for å gjennomføre den vedtatte politikken. Sentrum-venstrepartiene vil takke arbeidstakerorganisasjonene for at det gode samarbeidet er videreført.

VERBALE FØRINGER

Innkjøp av biler

Trondheim kommune har flere tjenester som krever transport, som for eksempel bydrift og i hjemmetjenesten. Vi skal nå våre klimamål, og derfor må denne transporten bli utslippsfri. I tråd med Bystyrets vedtak om at Trondheim kommune skal ha 25 % lavere direkte utslipp av klimagasser innen 2020 og oppnå 80 % reduksjon av utslipp innen 2030, stiller sentrum-venstrepartiene krav om at alle nye anskaffelser av kommunale kjøretøy skal være utslippsfrie. Det skal være meget gode grunner for å avvike fra dette kravet. De som er ansvarlige for innkjøp og leieordninger av bilparken i kommunen plikter å opplyse enhetslederne om ønsket praksis.

Sykefraværet skal ned

Sentrum-venstrepartiene har klare forventninger til at sykefraværet går ned i økonomiperioden. I 2016 vedtok bystyret flere tiltak som man regner med kan bidra til dette. Seks nye kommunalsjefer ansettes med klart ansvar innenfor området. I tillegg ansettes det på nyåret 500 avdelingsledere i de største enhetene. Disse rekrutteres internt. De skal bistå enhetslederne innenfor personaloppfølging, og vi får gjennomført et nærværestiltak som bør medføre et lavere sykefravær. En styrket grunnbemanning, spesielt innenfor helse- og velferd, vil også bidra til å få ned sykefraværet. Redusert sykefravær skal bidra til bedre kvalitet på tjenestene og en bedre og mer stabil arbeidshverdag for alle ansatte, ikke først og fremst til reduserte kostnader.

DIA – Det interne arbeidsmarkedet

Verken arbeidstaker eller arbeidsgiver er tjent med at ansatte blir værende lenge i DIA. I 2016 har det vært et for høyt antall arbeidstakere som har lønn gjennom denne ordningen. I neste års budsjett forventer sentrum-venstrepartiene et lavere antall i DIA og dermed budsjetteres det med besparelser. Hvis det ikke finnes alternativer til å være lønnsinntaker ute hos enhetene skal andre virkemiddel tas i bruk. Det kan tilbys videreutdanning for å kvalifisere seg til ledige stillinger, og det kan også inngås sluttpakker og rådgivning for å kunne søke jobb utenfor Trondheim kommune.

Klimabudsjett

Rådmannen bes legge frem et eget vedlegg med klimabudsjett sammen med neste års ordinære budsjett, budsjettet skal inngå i en klimabudsjettplan for 2018-2030.

Rådmannen bes innarbeide en opptrappingsplan fra de 5 mill som ligger inne i årets budsjett for oppfølging av klimahandlingsplanen, og som støtter klimabudsjettplanen frem mot 2030.

GENERELLE BESTILLINGER

Investeringstabeller

Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen i kommende handlings- og økonomiplaner legge opp investeringsbudsjettet slik at både brutto og netto tall vises i tabellene der det er naturlig.

INNDEKNINGER

Inndekning drift

Mulighetsstudier idrett

1 million

Sentrum-venstrepartiene setter av midler til mulighetsstudie for skiarena øst i vårt budsjettforslag. I den sammenheng reduseres potten for mulighetsstudier til andre idrettsformål neste år.

DIA

1,5 millioner

Sentrum-venstrepartiene legger opp til en betydelig bemanningsøkning innen helse- og velferdssektoren i dette budsjettforslaget. Det forventes at dette også medfører at færre ansatte mottar sin lønn fra det interne arbeidsmarkedet de neste årene.

Buffer

24,15 millioner

Det legges opp til et svært sterkt netto driftsresultat de neste årene, samtidig som låneopptaket og nedbetalingstiden for lån reduseres. Trondheim kommune vil gjennom det alene ha en ekstra sikkerhet mot reduserte inntekter eller uforutsette utgifter. Sentrum-venstrepartiene reduserer som en følge av dette bufferen.

Helseplattformen

2 millioner

Rådmannen foreslår i sin tilleggsinnstilling til budsjettet å øke budsjetttrammen til interne tjenester med 5 millioner for å dekke kommunens kostnader knyttet til helseplattformen. Trondheim kommune skal i denne sammenheng gjøre en jobb på vegne av hele kommune-Norge. Vi reduserer ekstrabevilgningen med 2 millioner, og ber samtidig rådmannen kontakte KS med tanke på å dekke ekstra kostnader ut over det som settes av i budsjettet.

Buffer sosialhjelp omdisponert

5 millioner

Midlene øremerkes til å gi flere unge sosialhjelpsmottakere arbeidstrening. Det vises til utgiftssiden for disponering av midlene.

Økt effektivisering på 0,1 %

3,5 millioner

Det legges inn et økt effektiviseringskrav på 0,1 % ut over rådmannens forslag på alle tjenesteområder bortsett fra oppvekst og helse- og velferdsområdene.

Redusert husleie EVO

2,9 millioner

Innflytting i nye lokaler for EVO er litt forsinket. Dette medfører en besparelse på 2,9 millioner i 2017.

Tidlig innsats barnehage fra august

4,7 millioner

Fra august 2017 skal den tidlige innsatsen i barnehagene styrkes. Det er ikke sannsynlig å komme i gang med dette før sommeren, noe som medfører en reduksjon i utgiftene til dette på 4,7 millioner neste år.

Digitalisering trykksaker og publikasjoner

1 million

Sentrum-venstrepartiene forventer at den økte satsingen på digitale løsninger fører til at mindre penger brukes til trykk, publikasjoner og kopiering. Vi legger inn en moderat innsparing på en million.

Reduserte pensjonskostnader

2,9 millioner i 2018

Sentrum-venstrepartiene forventer at styrkingen av egenkapitalen i TKP gir økt avkastning og gjennom det økt avsetning til premiefond som benyttes til å finansiere pensjonspremier. Det anslås at dette kan gi kommunen 2,9 millioner kroner lavere pensjonskostnader i 2018.

Redusert overføring fra drift til investering

10 millioner

Sentrum-venstrepartiene foreslår en reduksjon i investeringene i perioden på nær 320 millioner. Det medfører både et redusert låneopptak, og redusert behov for å overføre så mye fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet som rådmannen foreslår.

Forventet effekt digitalisering FDVU

1,4 millioner i 2018

Rådmannen foreslår å investere totalt 8 millioner i digitalisering av FDVU-området i 2017 og 2018. Sentrum-venstrepartiene støtter denne prioriteringen, og forventer at dette skal føre til lavere driftsutgifter fra og med 2018. Det legges derfor inn en forventet besparelse på 700.000,- for både tekniske tjenester og for eiendomsstjenestene.

Eiendomsskatt

10 millioner i 2018

Sentrum-venstrepartiene budsjetterer med en økning av eiendomsskatten på 10 millioner kroner i 2018, i forhold til rådmannens forslag. Samtidig ønsker man å vurdere å øke minstefradraget, som i dag er på 500.000 kroner. Sentrum-venstrepartiene ber rådmannen legge fram en sak om hvordan en økning vil innvirke på de som får lavere eiendomsskatt og de som må betale mer.

Investeringer inventar

Investeringsrammen på inventar på Trondheimsporten reduseres med 20 millioner kroner. Enheter i kommunen skal så langt som mulig bruke eksisterende møbler selv om de flytter eller det bygges et nytt bygg. Praksis skal ikke være at nye bygg krever nye møbler, men gjenbruk.

Reduserte investeringskostnader Risvolla

Bystyret har fastslått at våre skolebygg, samt helse- og velferdsbygg skal bygges slik at de kan benyttes av lokal idrett, kultur og frivillighet. Spesialbygg som bibliotek og lignende må planlegges med spesielt tilrettede arealer. Eget kulturbygg/arena på Risvolla til 45 millioner kroner tas derfor ut av investeringsbudsjettet. Bydelskafe ligger inne i arealplanlegging for helse- og velferdssenteret. Andre spesialbygg må vurderes spesielt. Kulturskoletilbud bør i størst mulig grad planlegges sammen med skoleutbygging, slik at det også kan være sambruk mellom skole og kulturskole når det gjelder både arealer og lærekrefter.

Reduserte investeringer Dalen aktivitetspark

Sentrum-venstrepartiene tar ut investeringer til Dalen aktivitetspark. Slike prosjekter må komme inn i ordinære prioriteringsplaner, når bystyret behandler plan for friluftsliv og grøntområder. Bystyret flyttet denne type saker over til idrettsenhetens område, og forutsetter at aktivitetsparker med mer i framtida blir håndtert samlet med øvrige anlegg for idrett og fysisk aktivitet, samt nærmiljøanlegg. Dalen Aktivitetspark er et av tiltakene i regi av Områdeløft Saupstad-Kolstad, og parkens videre fremdrift må belyses gjennom saken som kommer til politisk behandling. Det forutsettes da finansiering innenfor idrettsområdet.

Tiltak	2017	2018
Mulighetsstudier idrett	1	
DIA	1,5	3,26
Buffer	24,15	23,8
<i>Helseplattform</i>	2	
Buffer sosialhjelp omdisponert	5	5
Økt effektivisering 0,1 %	3,5	3,5
Redusert innkjøpsbudsjett	0	3
Økt eiendomsskatt 0,1 promille	0	10
Redusert husleie <u>EVO</u>	2,9	
Forsinket tidlig innsats barnehagene	4,7	
<u>Digitalisering</u> trykksaker og publikasjoner	1	2
Premiefond		2,9
Redusert overføring fra drift til investering som følge av redusert låneopptak	10	15
Forventet effekt <u>FDVU</u> , teknisk		0,7
Forventet effekt <u>FDVU</u> , eiendom		0,7
Sum	55,75	69,86

Utgiftsøkning drift

Tiltak	2017	2018
Reversert kutt skole	6,2	7
Oppfølging eldreplan	30	45
Bemanningsnorm barnehage		2
<u>Juba Juba</u>	0,05	0,05
Kulturtilbud barn	0,05	0,05
Tempo	0,1	0,1
Studenthelse	0,5	0,5
Lærerstilling <u>vitensenteret</u>	0,25	0,5
Tilskudd kunst og kulturtiltak profesjonelle	0,2	0,2
Engangsstøtte Litteraturhuset	0,3	
<u>Smiso</u>	0,2	
Ungdomstiltak <u>work work</u>	0,2	
<u>Omdisp</u> sosialhjelp	5	4,5
Skolehelsetjenesten	5	5
Bibliotek	1,1	
<u>Gründerstrategi</u>	2	
<u>Technoport</u>	1,5	1,5
Kulturskoleplasser	1	2
Etterutdanning lærere	0,5	1
Grønn barneby		0,1
Sjiraffen	0,1	0,1
Usikkerhet knyttet til statsbudsjettet	1,5	0,26
SUM	55,75	69,86

Endringer i investeringsbudsjettet

Endringer investeringbudsjett					
Tiltak	2017	2018	2019	2020	Tabell
Bibliotek	1				
Risvollan kulturarena			-45		15-6
Dalen aktivitetspark	-4,5	-2			20-15
Torvet	35	65	-20,8	-22	4-17
Strategisk tomtekjøp	-20	-30	20,8		4-17
Tempe/Sluppen/Sorgenfri	-15	-35			21-6
Inventar/utstyr Trondheimsporten	-25				10-6
Skole	-7,5	-7,5	-55,5	-56,5	8-5
Idrett	7	1	-72	22	16-4
Helse og velferd	-15	-15	0	-20	13-5
Endring	-44	-23,5	-172,5	-76,5	

Sentrum-venstrepartiene reduserer investeringene i økonomiplanperioden med 316,5 millioner kroner. Det muliggjør en noe lavere overføring fra drift til investering i perioden. Samtidig medfører det lavere utgifter til rente og avdrag. Det legges inn som en forutsetning av de reduserte rente- og avdragskostnadene benyttes til nedbetaling av lån.

Endringer tabell 4-17	2017	2018	2019	2020
Torvet	35	100	79,2	57
Strategisk tomtekjøp	244	156	87,8	132

Torvet framskyndes ett år med oppstart i 2017. Strategisk tomtekjøp reduseres med 20 millioner i 2017, 30 millioner i 2018 og styrkes med 20,8 millioner i 2019.

Endringer tabell 21-6	2017	2018	2019	2020
Tempe/Sluppen/Sorgenfri	0	0	50	64,6

Kommunedelplan for området er fortsatt ikke vedtatt av bystyret. Det vil derfor være unaturlig å sette av midler til kommunens bidrag til utviklingen av området. Dette forskyves derfor til 2019.